

Комунальний заклад «Обласна універсальна наукова
бібліотека ім. Олега Ольжича»
Житомирської обласної ради

Відділ наукової інформації та бібліографії

**Права та обов'язки
внутрішньо переміщених осіб та біженців
згідно з міжнародним правом
та законодавчими актами України**

Бібліографічний посібник

Житомир

2023

Передмова

Проблема захисту прав біженців та внутрішньо переміщених осіб, яка набула особливої актуальності для України, у зв'язку з історичними подіями, що мали місце під час нападу Російської Федерації на нашу країну 24 лютого 2022 року, не втрачає своєї гостроти і сьогодні.

Досвід, набутий у перші роки незалежності України, переконав у необхідності якнайшвидшого врегулювання питань захисту біженців і шукачів притулку, тому історично склалося так, що Україна вжила відповідних заходів до надання згоди на обов'язковість Конвенції про статус біженців та Протоколу щодо статусу біженців. Результатом законодавчої роботи за цим напрямом спочатку став прийнятий 21 червня 2001 р. Закон України «Про біженців», завдяки якому було загалом досягнуто відповідності норм українського національного законодавства міжнародно-правовим стандартам у сфері захисту прав біженців, передусім Конвенції про статус біженців 1951 р. та Протоколу щодо статусу біженців 1967 р. 10 січня 2002 р. Верховна Рада України прийняла Закон України «Про приєднання України до Конвенції про статус біженців та Протоколу щодо статусу біженців». Відповідно до цього Закону Україна зобов'язалася виконувати вимоги зазначених міжнародно-правових актів.

Прийняття Конституції України також було важливим етапом у розвитку системи захисту прав біженців та внутрішньо переміщених осіб в Україні. Особливе значення у цьому контексті мають положення, що гарантують свободу пересування, вільний вибір місця проживання, право вільно залишати територію України (ст. 33).

Ще одним кроком на шляху до вдосконалення системи захисту прав біженців, шукачів притулку в Україні та інших вразливих категорій осіб стало прийняття 8 липня 2011 року Закону України «Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту».

Порівняльний аналіз статей Конвенції про статус біженців 1951 р. та чинного законодавства України свідчить про відсутність істотних протиріч між ними. Більш того, зобов'язання щодо захисту біженців, закріплені в національному законодавстві України, є певною мірою ширшими, ніж ті, що передбачені Конвенцією. До того ж національну нормативно-правову базу з

регулювання правового статусу біженців сьогодні можна охарактеризувати як, в основному, сформовану.

Представляємо вашій увазі бібліографічний посібник «Права та обов'язки внутрішньо переміщених осіб та біженців згідно з міжнародним правом та законодавчими актами України». Посібник містить документальний масив джерел із заявленої тематики за 1998-2023 роки.

Зібраний матеріал надрукований в Україні українською та російською мовами. У посібнику відображено книги, брошури та статті з періодичних видань. У випадках, коли назва не розкриває змісту публікації, подано стислі довідкові та уточнюючі анотації. Загальна кількість бібліографічних записів становить 97 позицій. Відбір літератури закінчено 23 травня 2023 року.

Бібліографічний опис здійснено згідно з ДСТУ 7.1:2006 «Бібліографічний запис. Бібліографічний опис: загальні вимоги та правила складання», слова та словосполучення скорочено згідно з ДСТУ 3582:2013 «Бібліографічний опис скорочення слів і словосполучень українською мовою. Загальні вимоги та правила».

Структурно видання складається з передмови та 4 тематичних розділів. Література розташована наступним чином: офіційні документи, книги за алфавітом прізвищ авторів або назв, статті з періодичних видань за зворотною хронологією.

Бібліографічний посібник стане у пригоді дослідникам цієї тематики, а також людям, котрі опинились в скрутній ситуації, в зв'язку з агресією проти нашої Батьківщини.

Маємо надію, що мети, поставленої перед укладачами, досягнуто, хоча не повною мірою.

Зауваження та пропозиції просимо надсилати на електронну адресу відділу наукової інформації та бібліографії бібліотеки.

Міжнародний захист громадян: правові аспекти

Загальна декларація прав людини [Електронний ресурс] : прийнята і проголошена резолюцією 217 А (III) Генеральної Асамблеї ООН від 10 груд. 1948 р. – Режим доступу : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015#Text – Назва з екрана. – Дата перегляду : 15.05.2023.

Международная конвенция о трудящихся-мигрантах и ее Комитет : изложение фактов № 24 (Rev. 1) / Организация Объединенных Наций, Генеральная Ассамблея. — Нью-Йорк ; Женева : ООН, 2005. — 94 с. : табл.

Конвенція про статус біженців [Електронний ресурс] : документ ООН від 28 лип. 1951 р. – Режим доступу : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_011#Text – Назва з екрана. – Дата перегляду : 15.05.2023.

Конвенція про статус апатридів [Електронний ресурс] : документ ООН від 28 верес. 1954 р. – Режим доступу : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_232#Text – Назва з екрана. – Дата перегляду : 15.05.2023.

Конвенція про скорочення безгромадянства [Електронний ресурс] : документ ООН від 30 серп. 1961 р. – Режим доступу : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_240#Text – Назва з екрана. – Дата перегляду : 15.05.2023.

Конвенція про права дитини [Електронний ресурс] : від 20 листоп. 1989 р. : (редакція зі змінами, схваленими резолюцією 50/155 Генеральної Асамблеї ООН від 21 груд. 1995 р.) – Режим доступу : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_021#Text – Назва з екрана. – Дата перегляду : 15.05.2023.

Міжнародна конвенція про захист прав усіх трудящих-мігрантів і членів їх сімей : документ Організації Об'єднаних Націй від 18 груд. 1990 р. : витяг // Бюлетень законодавства і юридичної практики України. – 2001. – № 11. – С. 86-110.

Декларація про права людини щодо осіб, які не є громадянами країни, в якій вони проживають : резолюція № 40/144 Генеральної Асамблеї ООН від 13 груд. 1985 р. : витяг // Бюлетень законодавства і юридичної практики України. – 2001. – № 11. – С. 128-130.

Протокол щодо статусу біженців [Електронний ресурс] : резолюція 2198 (XXI) Генеральної Асамблеї ООН від 16 груд. 1966 р. – Режим доступу : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_363#Text – Назва з екрана. – Дата перегляду : 15.05.2023.

Жінки-біженці і міжнародний захист [Електронний ресурс] : документ Виконавчого Комітету Управління Верховного комісара Організації Об'єднаних Націй у справах біженців : висновок N 36 (XXXVI) від 1985 р. – Режим доступу : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_359#Text – Назва з екрана. – Дата перегляду : 15.05.2023.

Захист осіб, які шукають притулку, в ситуаціях їх масового припливу [Електронний ресурс] : документ Виконавчого Комітету Управління Верховного комісара Організації Об'єднаних Націй у справах біженців : висновок N 32 (XXXII) від 24 квіт. 1981 р. – Режим доступу : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_357#Text – Назва з екрана. – Дата перегляду : 15.05.2023.

Європейська конвенція з прав людини (Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод) з поправками, внесеними відповідно до положень Протоколів № 11, 14 та 15, з Протоколами № 1, 4, 6, 7, 12, 13 та 16 [Електронний ресурс] : підписана представниками Ради Європи 4 листоп. 1950 р. – Режим доступу : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text – Назва з екрана. – Дата перегляду : 15.05.2023.

Європейська угода про передачу відповідальності за біженців (ETS № 107) [Електронний ресурс] : документ Ради Європи від 16 жовт. 1980 р. – Режим доступу : <https://regulation.gov.ua/documents/id209401> – Назва з екрана. – Дата перегляду : 15.05.2023.

Європейська угода про скасування віз для біженців : документ Ради Європи від 20 квіт. 1959 р. // Бюлетень законодавства і юридичної практики України. – 2001. – № 11. – С. 120-121.

Законодавство України про захист прав біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту

Конституція України : станом на 15 січ. 2020 р. — Офіц. вид. — Харків : Право, 2020. — 72 с.

Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб [Електронний ресурс] : закон України № 1706-VII від 20 жовт. 2014 р. — Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1706-18#Text> — Назва з екрана. — Дата перегляду : 15.05.2023.

Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо визнання особою без громадянства [Електронний ресурс] : закон України № 693-IX від 16 черв. 2020 р. — Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/693-20#n17> — Назва з екрана. — Дата перегляду : 15.05.2023.

Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України [Електронний ресурс] : закон України № 1207-VII від 15 квіт. 2014 р. — Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1207-18#Text> — Назва з екрана. — Дата перегляду : 15.05.2023.

Про приєднання України до Конвенції про статус апатридів [Електронний ресурс] : закон України № 23-VII від 11 січ. 2013 р. — Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/23-18#Text> — Назва з екрана. — Дата перегляду : 15.05.2023.

Про приєднання України до Конвенції про скорочення безгромадянства [Електронний ресурс] : закон України № 22-VII від 11 січ. 2013 р. — Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/22-18#Text> — Назва з екрана. — Дата перегляду : 15.05.2023.

Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства [Електронний ресурс] : закон України № 3773-VI від 22 верес. 2011 р. — Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3773-17#Text> — Назва з екрана. — Дата перегляду : 15.05.2023.

Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту [Електронний ресурс] : закон України № 3671-VI від 8 лип. 2011 р. —

Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3671-17#Text> – Назва з екрана. – Дата перегляду : 15.05.2023.

Про приєднання України до Конвенції про статус біженців та Протоколу щодо статусу біженців : закон України № 2942-III від 10 січ. 2002 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2002. - № 17. – Ст. 118.

Про імміграцію [Електронний ресурс] : закон України № 24-91-III від 7 черв. 2001 р. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2491-14#Text> – Назва з екрана. – Дата перегляду : 15.05.2023.

Про ратифікацію Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року, Першого протоколу та протоколів N 2, 4, 7 та 11 до Конвенції [Електронний ресурс] : закон України № 475/97-ВР від 17 лип. 1997 р. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/475/97-%D0%B2%D1%80#Text> – Назва з екрана. – Дата перегляду : 15.05.2023.

Про Звернення Верховної Ради України до Комітету ООН з прав людини, Комітету ООН з прав дитини, Міжнародного суду ООН, Верховного комісара ООН у справах біженців про порушення Російською Федерацією міжнародних договорів (конвенцій), що мають ознаки геноциду Українського народу, в частині здійснення примусової депортації до держави-агресора або в межах тимчасово окупованих територій України дітей - громадян України та дітей, які проживали на території України, з вимогою повернення таких дітей їхнім батькам або законним представникам [Електронний ресурс] : постанова Верховної Ради України № 2947-IX від 24 лют. 2023 р. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2947-20#Text> – Назва з екрана. – Дата перегляду : 15.05.2023.

Про Звернення Верховної Ради України до Комітету ООН з прав людини, Комітету ООН з прав дитини, Міжнародного суду ООН, Верховного комісара ООН у справах біженців про порушення Російською Федерацією міжнародних договорів (конвенцій) та про неприпустимість передання дітей - громадян України та дітей, які проживали на території України, викрадених та примусово вивезених до держави-агресора, інших держав або переміщених у межах окупованих територій України, в сім'ї російських громадян [Електронний ресурс] : постанова Верховної Ради України № 2306-IX від 19 черв. 2022 р. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2306-20#Text> – Назва з екрана. – Дата перегляду : 15.05.2023.

Про Звернення Верховної Ради України до Організації Об'єднаних Націй, Верховного комісара ООН у справах біженців, Міжнародного комітету Червоного Хреста, Європейського парламенту, міжнародних організацій та їх парламентських асамблей, парламентів та урядів іноземних держав щодо термінової необхідності забезпечення захисту цивільного населення України від збройних нападів російських загарбників [Електронний ресурс] : постанова Верховної Ради України № 2104-IX від 3 берез. 2022 р. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2104-20#Text> – Назва з екрана. – Дата перегляду : 15.05.2023.

Про ратифікацію Конвенції про права дитини [Електронний ресурс] : постанова Верховної Ради Української РСР № 789-ХІІ від 27 лют. 1991 р. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/789-12#Text> – Назва з екрана. – Дата перегляду : 15.05.2023.

Про Державний комітет України у справах національностей та міграції [Електронний ресурс] : указ Президента України № 836/2001 від 13 верес. 2001 р. із змінами, внесеними згідно з Указом Президента № 1085/2010 (1085/2010) від 9 груд. 2010 р. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/836/2001#Text> – Назва з екрана. – Дата перегляду : 15.05.2023.

Деякі питання виплати допомоги на проживання внутрішньо переміщеним особам [Електронний ресурс] : постанова Кабінету Міністрів України № 1481 від 30 груд. 2022 р. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1481-2022-%D0%BF/sp:max100#Text> – Назва з екрана. – Дата перегляду : 15.05.2023.

Про внесення змін до Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для надання пільгового довгострокового державного кредиту внутрішньо переміщеним особам, учасникам проведення антитерористичної операції (АТО) та/або учасникам проведення операції Об'єднаних сил (ООС) на придбання житла [Електронний ресурс] : постанова Кабінету Міністрів України № 1153 від 12 жовт. 2022 р. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1153-2022-%D0%BF/sp:max100#Text> – Назва з екрана. – Дата перегляду : 15.05.2023.

Про реалізацію спільного з Управлінням Верховного комісара ООН у справах біженців проекту щодо додаткових заходів із соціальної підтримки

внутрішньо переміщених осіб [Електронний ресурс] : постанова Кабінету Міністрів України № 445 від 15 квіт. 2022 р. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/445-2022-%D0%BF#Text> – Назва з екрана. – Дата перегляду : 15.05.2023.

Про утворення робочої групи щодо захисту прав і свобод громадян України, які перебувають на території держав - членів ЄС та інших держав як тимчасово переміщені особи [Електронний ресурс] : постанова Кабінету Міністрів України № 425 від 9 квіт. 2022 р. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/425-2022-%D0%BF/sp:max100#Text> – Назва з екрана. – Дата перегляду : 15.05.2023.

Деякі питання виплати допомоги на проживання внутрішньо переміщеним особам [Електронний ресурс] : постанова Кабінету Міністрів України № 332 від 20 берез. 2022 р. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/332-2022-%D0%BF/sp:max100#Text> – Назва з екрана. – Дата перегляду : 15.05.2023.

Порядок використання коштів, передбачених у державному бюджеті для надання пільгового довгострокового державного кредиту внутрішньо переміщеним особам, учасникам проведення антитерористичної операції (АТО) та/або учасникам проведення операції Об'єднаних сил (ООС) на придбання житла [Електронний ресурс] : затв. постановою Кабінету Міністрів України № 980 від 27 листоп. 2019 р. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/980-2019-%D0%BF/sp:max100#n8> – Назва з екрана. – Дата перегляду : 15.05.2023.

Про затвердження Правил розгляду заяв та оформлення документів, необхідних для вирішення питання про визнання біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту, втрату і позбавлення статусу біженця та додаткового захисту і скасування рішення про визнання особи біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту [Електронний ресурс] : наказ Міністерства внутрішніх справ України № 649 від 7 верес. 2011 р. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1146-11#Text> – Назва з екрана. – Дата перегляду : 15.05.2023.

Роз'яснення щодо тимчасового захисту та отримання статусу біженця [Електронний ресурс] : роз'яснення Уповноваженого Верховної Ради з прав людини від 17 берез. 2022 р. – Режим доступу :

https://ombudsman.gov.ua/news_details/rozyasnennya-shchodo-timchasovogo-zahistu-ta-otrimannya-statusu-bizhencya – Назва з екрана. – Дата перегляду : 15.05.2023.

Монографії та практичні посібники

Базов, В. П. Теорія та принципи міжнародного гуманітарного права / Віктор Петрович Базов ; Ін-т законодавства Верхов. Ради України. — Київ : Фенікс, 2020. — 511 с. — Бібліогр.: с. 442-501 та у підрядк. прим.

Басова, І. С. Внутрішньо переміщена особа як суб'єкт права соціального захисту / Ірина Сергіївна Басова ; [наук. ред.: М. Шумило]. — Київ : Ніка-Центр, 2020. — 287 с. : іл. — Бібліогр.: с. 252–287 та у підрядк. прим.

Безгражданство: принципы анализа в целях предотвращения, сокращения и защиты : УВКБ ООН / [ред.: Emilie Irwin, Mark Manly]. — Киев : К. И. С., 2008. — 96 с. : цвет. ил.

Босий, В. П. Адміністративно-правовий статус біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту: теоретичний та праксеологічний аспект / Вадим Петрович Босий ; НДІ публ. права. — Київ : Людмила, 2021. — 311 с. — Бібліогр.: с. 273–311 та у підрядк. прим.

Буроменський, М. В. Міжнародний захист прав людини та права біженців : навч. посіб. / М. В. Буроменський ; [Упр. Верхов. Комісара ООН у справах біженців]. — К. : [б. в.], 2002. — 160 с. — Бібліогр. наприкінці тем та у підрядк. прим.

Вдосконалення національного законодавства України стосовно захисту прав людини внутрішньо переміщених осіб. — Київ : К. І. С., 2016. — 231 с. — (Проект Ради Європи "Посилення захисту прав людини внутрішньо переміщених осіб в Україні"). — Бібліогр. у підрядк. прим.

Вимушені переселенці та приймаючі громади: уроки для ефективної суспільної адаптації й інтеграції : наук. доп. / [Балакірева О. М. та ін.] ; за ред. О. М. Балакіревої ; НАН України, ДУ "Ін-т економіки та прогнозування НАН України". — Київ : Ін-т економіки та прогнозування НАН України, 2016. — 139 с. : іл., табл. — Бібліогр.: с. 115-133 та у підрядк. прим.

Захист прав внутрішньо переміщених осіб / [Басова І. С. та ін.] ; за заг. ред.: О. Я. Рогача, М. В. Савчина, М. В. Менджул ; М-во освіти і науки України, Ужгород. нац. ун-т, Юрид. ф-т, НДІ порівнял. публ. права та міжнар. права. — Ужгород : РІК-У, 2018. — 266 с. — Бібліогр.: с. 247-266 та у підрядк. прим.

Захист прав людини в умовах внутрішнього переміщення: європейські стандарти та конституційна юрисдикція : за матеріалами міжнар. конф., [3 груд. 2018 р., м. Київ] / Конституційний суд України ; [упоряд.: Г. Христова, М. Гультай, К. Буряковська]. — Харків : Право, 2020. — 116 с. : іл., табл. — (Проект Ради Європи "Внутрішнє переміщення в Україні: розробка тривалих рішень"). — Бібліогр. у підрядк. прим.

Захист прав шукачів притулку : [результати праці Харків. правозахисної групи 2017-2018 рр. / упоряд. Є. Ю. Захаров]. — Харків : Права людини, 2018. — 239 с., [1] арк. іл. : іл., табл. — Бібліогр. у підрядк. прим.

Защита прав лиц без гражданства : конвенция 1954 г. о статусе апатридов. — [Б. м. : б. и., 2010]. — 16 с. : ил.

Звичаєві норми міжнародного гуманітарного права / Т-во Червоного Хреста України, Фонд підтримки фундамент. дослідж. ; [передм. Т. Р. Короткий, Є. В. Лук'янченко ; вступ. ст. М. М. Гнатовський]. — Одеса : Фенікс, 2018. — 39, [1] с. — Бібліогр. у підрядк. прим.

Здійснення та захист прав внутрішньо переміщених осіб : матеріали II Міжнар. наук.-практ. конф. (20 квітня 2018 р., м. Ужгород) / М-во освіти і науки України, Ужгор. нац. ун-т [та ін. ; редкол.: О. Я. Рогач (голова) та ін.]. — Ужгород : РІК-У, 2018. — 166 с. — Бібліогр. у підрядк. прим.

Здійснення та захист прав внутрішньо переміщених осіб : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (20 квіт. 2017 р., м. Ужгород) / М-во освіти і науки України, Ужгород. нац. ун-т [та ін. ; редкол.: О. Я. Рогач (голова) та ін.]. — Ужгород : РІК-У, 2017. — 159 с. — (Проект "Юридичні механізми забезпечення прав внутрішньо переміщених осіб в контексті захисту національної безпеки та євроінтеграції України"). — Бібліогр. наприкінці ст. та у підрядк. прим.

Коваліско, Н. В. Соціальне самопочуття внутрішньо переміщених осіб в Україні: соціологічний дискурс / Н. В. Коваліско, С. М. Бубняк ; М-во освіти і науки України, Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. — Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2022. — 293 с. : іл., табл. — Бібліогр.: с. 225-239 та у підрядк. прим.

Кухтик, С. В. Імміграція та адвокація прав біженців і внутрішньо переміщених осіб : навч. посіб. / С. В. Кухтик, Ю. В. Деркаченко ; М-во освіти і науки України. — Харків : Лисенко І. Б., 2019. — 397 с. : іл. — (Програма Європейського Союзу ERASMUS+ "European Human Rights Law for Universities of Ukraine and Moldova" – HRLAW). — Бібліогр.: с. 353–397 та у підрядк. прим.

Малиновська, О. А. Біженці у світі та в Україні: моделі вирішення проблеми / О. А. Малиновська. — Київ : Генеза, 2003. — 288 с.

Механізм забезпечення прав внутрішньо переміщених осіб: національний та міжнародний аспекти : навч. посіб. / [С. Б. Булеца та ін.] ; за заг. ред. О. Я. Рогача, М. В. Савчина, М. В. Менджул ; М-во освіти і науки України, ДВНЗ "Ужгор. нац. ун-т", Юрид. ф-т, НДІ порівнял. публіч. права та міжнар. права. — Ужгород : РІК-У, 2017. — 346 с. — Бібліогр.: с. 321-346 та у підрядк. прим.

Муні, Е. Посилення національного реагування на внутрішнє переміщення: керівництво з успішних практик в державах – членах ради Європи / Ерін Муні. — Харків : Право, 2017. — 118 с. : табл. — (Проект Ради Європи "Посилення захисту прав людини внутрішньо переміщених осіб в Україні"). — Бібліогр. у підрядк. прим.

Нормативно-правові акти з міжнародного гуманітарного права : довідник / В. І. Перепадя [та ін.] ; Нац. гвардія України, Нац. акад. Нац. гвардії України. — Харків : НАНГУ, 2021. — 180 с. — Бібліогр.: с. 180.

Особливості реалізації виборчих прав внутрішньо переміщених осіб та їх законодавче забезпечення : [зб. матеріалів аналіт. наук.-практ. дослідж., доповідей і виступів укр. експертів і науковців] / Ін-т законодавства Верхов. Ради України, Європ. Коміс. "За демократію через право" ; [упоряд.: А. Санченко, С. Ткаченко]. — Київ : Фенікс, 2018. — 159 с. : табл. — (Проект "Особливості реалізації виборчих прав внутрішньо переміщених осіб та їх законодавче забезпечення"). — Бібліогр. у підрядк. прим.

Позиция УВКБ ООН в отношении защиты беженцев и поиска решений в контексте городов : сент. 2009 г. — Киев : К. И. С., 2009. — 51, 43 с. — Библиогр. в примеч.: с. 47–51.

Права біженців та внутрішньо переміщених осіб: кращі європейські практики та шляхи їх імплементації : матеріали Міжнар. конф. (3-4 квіт. 2018 р., Харків) / НАПрН України. — Харків : Право, 2018. — 160 с. — Бібліогр. наприкінці ст.

Права людини та їх захист у сучасних реаліях : навч. посіб. для студентів вищ. навч. закладів / [Ю. В. Ломжець та ін.] ; за ред. Ю. В. Ломжець ; М-во освіти і науки України, Нац. ун-т кораблебудування ім. адмірала Макарова. — Миколаїв : НУК, 2020. — 207 с. : табл. — (Серія "Навчальні посібники"). — Бібліогр. наприкінці розд.

Правовий статус внутрішньо переміщених осіб в Україні / [В. О. Криволапчук та ін. ; за заг. ред. М. Г. Вербенського] ; М-во внутр. справ України, Держ. НДІ. — Київ : ДНДІ МВС України, 2016. — 400 с. : табл. — Бібліогр.: с. 369-385.

Практичний довідник з питань соціального захисту внутрішньо переміщених осіб / [Н. Чуйко, Н. Кривошеєва, В. Вершиніна ; Посольство Великої Британії в Україні, Stabilization support services, М-во соц. політики України]. — Дніпро : Середняк Т. К., 2017. — 42 с. : іл. — (Проект "Подолання соціальних наслідків конфлікту на Донбасі та незаконної анексії Криму за допомогою державних структур в Україні та громадського суспільства" - Програма "Радник з питань ВПО").

Предотвращение и сокращение безгражданства : конвенция 1961 г. о сокращении безгражданства. — [Б. м. : б. и., 2010]. — 12 с. : ил

Проблеми захисту прав і свобод вимушених переселенців, а також інтересів громадян або держави на тимчасово окупованих територіях та в районах проведення антитерористичної операції : матеріали міжнар. круглого столу : м. Київ, 27 жовт. 2016 р. / Ген. прокуратура України, Нац. акад. прокуратури України. — Київ : Нац. акад. прокуратури України, 2016. — 146 с. — (Проект Ради Європи "Посилення захисту прав людини внутрішньо переміщених осіб в Україні"). — Бібліогр. наприкінці ст.

55 років Міжнародним пактам про права людини : зб. наук. ст. за матеріалами VII-х Харків. міжнар.-прав. читань, присвяч. пам'яті проф. М. В. Яновського і В. С. Семенова : (26 листоп. 2021 р.) / Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого [та ін. ; редкол.: Д. В. Лученко, В. М. Стешенко, О. В. Тарасов]. — Харків : Бровін О. В., 2021. — 326 с. — Бібліогр. наприкінці ст.

Роль держави та громадського сектору в соціальній адаптації переміщених осіб із зони агресії РФ та учасників АТО : матеріали доп. та тез круглого столу до Дня захисника Вітчизни (17 жовт. 2018 р.) / Ін-т підготовки кадрів Держ. служби зайнятості України, Донец. держ. ун-т упр., Полтав. держ. аграр. акад., Асоц. сіл. та селищ. рад ; [редкол.: Войтович Р. В. та ін.]. — Київ : АртЕк, 2019. — 214, [1] с. : іл., табл. — Бібліогр. наприкінці ст.

Савчин, М. В. Механізм захисту прав біженців та шукачів притулку: міжнародний та національний рівні : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / М. В. Савчин, В. В. Навроцький, М. В. Менджул ; Закарпат. держ. ун-т, Карпат. агенство прав людини «Вестед», Юрид. клініка «Альтернатива». — Ужгород : Вид-во О. Гаркуші, 2007. — 238, [1] с. : іл. — Бібліогр.: с. 230-237 та у підрядк. прим.

Свящук, А. Л. Проблеми прав біженців та виклики сучасності : навч. посіб. / Андрій Леонідович Свящук ; М-во освіти і науки України. — Харків : Лисенко І. Б., 2019. — 322 с. : табл. — (Програма Європейського Союзу ERASMUS+ "European Human Rights Law for Universities of Ukraine and Moldova" – HRLAW). — Бібліогр.: с. 315-322.

Соціальні права внутрішньо переміщених осіб: особливості реалізації : практ. посіб. / [Н. Чуйко, О. Ляшук ; упоряд. С. Марущенко]. — 2-ге вид., допов. — Харків : Право, 2020. — 97, [1] с. : іл., табл. — (Проект Ради Європи "Внутрішнє переміщення в Україні: розробка тривалих рішень"). — Бібліогр. у підрядк. прим.

Стан дотримання прав внутрішньо переміщених осіб та громадян України, які проживають на тимчасово окупованій території України та на території, не контрольованій українською владою в зоні проведення антитерористичної операції : матеріали парлам. слухань у Верхов. Раді України, 17 лют. 2016 р. / Верхов. Рада України, Ком. з питань прав людини, нац. меншин і міжнац. відносин ; [упоряд. Ю. П. Дяченко]. — Київ : Парлам.

вид-во, 2016. — 255, [1] с. : іл., табл. — (Парламентські слухання). — Бібліогр. у підрядк. прим.

Сумісність положень законодавства України з Конвенцією про скорочення безгромадянства 1961 року та Конвенцією про статус апатридів 1954 року = The Compatibility of Ukrainian Legislation with the 1961 Convention on the Reduction of Statelessness and the 1954 Convention relating to the Status of Stateless Persons / UNHCR Region. Представництво УВКБ ООН в Україні, Біларусі та Молдові ; дослідж. провела Валентина Суботенко. — Київ : УВКБ ООН, 2005. — 220 с. — Бібліогр.: с. 217–220 та у підрядк. прим.

Теоретико-методичні засади психолого-педагогічного супроводу виховання і розвитку дошкільників із родин учасників бойових дій і внутрішньо переміщених осіб / [І. О. Луценко та ін. ; за наук. ред. І. О. Луценко] ; М-во освіти і науки України, Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. — Переяслав : Домбровська Я. М., 2021. — 265 с. : іл., табл. — Бібліогр.: с. 232-244.

Ткаченко, Є. В. Імміграція та адвокація прав біженців і внутрішньо переміщених осіб : навч. посіб. / Євгеній Володимирович Ткаченко ; М-во освіти і науки України. — Харків : Лисенко І. Б. : Голембовська О. О., 2019. — 310, [3] с. : табл. — (Програма Європейського Союзу ERASMUS+ "European Human Rights Law for Universities of Ukraine and Moldova" – HRLAW). — Бібліогр.: с. 285-308 та у підрядк. прим.

Характеристика домогосподарств внутрішньо переселених осіб – бенефіціарів допомоги МБФ "Карітас України" / Міжнар. благод. фонд "Карітас України", Ін-т демографії та соц. дослідж. ім. М. В. Птухи НАН України ; за ред. О. В. Позняка. — Київ : Ін-т демографії та соц. дослідж. НАН України, 2018. — 55 с. : іл., табл. — (Проект Р.545-8/2015 "Забезпечення базових потреб осіб, котрі постраждали внаслідок конфлікту на сході України, 2016"). — Бібліогр. у підрядк. прим.

Чехович, С. Б. Притулок та біженці в Україні: історія, проблеми конституційно-правового регулювання / С. Б. Чехович, В. П. Босий ; за ред. О. Л. Копиленка ; Ін-т законодавства Верхов. Ради України. — Київ : Ін-т законодавства Верхов. Ради України, 2016. — 183 с. — Бібліогр. у підрядк. прим.

**Статті з періодичних видань
та наукових збірників**

Стражник, Л. ООН обіцяє підтримувати переселенців [Електронний ресурс] / Людмила Стражник // Голос України. — 2023. — 23 берез. (№ 59). — Електрон. дані.

Облік військовозобов'язаних: чи мають на нього ставати переселенці [Електронний ресурс] // Дзеркало тижня. — 2023. — 21 берез. — Електрон. дані.

В Україні діють нові правила військового обліку, які стосуються і військовозобов'язаних чоловіків-ВПО.

Допомога ВПО : Верещук пояснила, хто може втратити право на неї [Електронний ресурс] // Дзеркало тижня. — 2023. — 21 берез. — Електрон. дані.

Через війну, яку розпочала Росія проти України, багато українців були змушені покинути свої домівки і отримати статус внутрішньо переміщених осіб та допомогу на проживання від держави. Але бувають випадки, коли ВПО можуть втратити право на виплати.

Гончаренко, . Виплати ВПО потрібно максимально прискорити напередодні зими : за словами Верещук, кошти на виплати внутрішнім переселенцям у бюджеті є / Юлія Гончаренко // Корреспондент. — 2022. — 10 листоп.

Хожило, І. І. Стратегія державної безпеки та імператив соціального захисту населення в умовах війни: регіональний аспект [Електронний ресурс] / Ірина Іванівна Хожило // Дніпровський науковий часопис публічного управління, психології, права. — 2022. — № 6. — С. 105-109.

Шевченко, О. На варті читання, або Читання – броня від усіх бід / Оксана Шевченко // Бібліотечний форум: історія, теорія і практика. — 2022. — № 4. — С. 39-40.

Досвід роботи Дніпропетровської ОУНБ з внутрішньо переміщеними особами.

Дудчак, Т. Дитяча бібліотека – волонтерський острівець безпеки та творчості / Тетяна Дудчак // Бібліотека у форматі Д°. — 2022. — № 3. — С. 18-19.

Досвід роботи Чернівецької обласної бібліотеки для дітей з дітьми вимушених переселенців.

Теслюк, Р. Т. Демографічний розвиток Карпатського регіону України в умовах зростання соціально-економічної вразливості населення [Електронний ресурс] / Р. Т. Теслюк // Регіональна економіка. — 2022. — № 2 (104). — Електрон. дані.

Потужна хвиля вимушеного переселення внаслідок повномасштабної війни Росії проти України спричинила суттєве зростання чисельності соціально вразливих категорій населення, і тому наголошується на потребі в наданні їй соціальної допомоги.

Бірюкова, І. Переселенці тепер можуть звертатися до депутатів Київради за матеріальною допомогою [Електронний ресурс] / Інна Бірюкова // Вечірній Київ. — 2022. — 13 лют. — Електрон. дані.

Удосконалено адмінпослуги ДМС: працює «єдине вікно» та спрощена процедура для переселенців [Електронний ресурс] // Юридична газета. — 2022. — 7 лют. — Електрон. дані.

В Україні спростили процедуру надання адміністративних послуг внутрішньо переміщеним особам (ВПО) незалежно від їхнього місця проживання та вдосконалили процедуру оформлення ID-картки по досягненню 14-річчя людини. Відповідні зміни були прийняті Кабінетом Міністрів України (КМ України) за активної участі Державної міграційної служби (ДМС) України.

Гал, І. Кабмін оновив правила одержання кредиту на купівлю житла переселенцями: що з'явилося нового у програмі [Електронний ресурс] / Ірина Гал // Fakty. ua : [веб-сайт]. — 2022. — 2 лют. — Електрон. дані.

Галаур, В. Допомогти переселенцям — наш обов'язок : центральна і місцева влади Харківщини обговорили загальні засади й конкретні кроки поліпшення життя внутрішньо переміщених осіб / Володимир Галаур // Урядовий кур'єр. — 2022. — 26 січ. (№ 15). — С. 3.

У Мар'їнці створено міську раду з питань внутрішньо переміщених осіб [Електронний ресурс] // Голос України. — 2021. — 24 груд. (№ 247). — Електрон. дані.

Швець, І. Б. Інтеграція внутрішньо переміщених осіб до приймаючих громад у контексті сучасних соціокультурних викликів / І. Б. Швець, О. М. Следь, М. М. Біленська // Регіональна економіка. — 2021. — № 4 (102). — С. 14-21.

Наливайко, Л. Забезпечення доступу внутрішньо переміщених осіб до виборчих прав на місцевому рівні (на основі досвіду проведення місцевих виборів 2020 року): теоретико-прикладний аспект / Л. Наливайко, Є. Мінакова // Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ. — 2021. — Спец. вип., № 2. — С. 31-36.

Азаренко, Т. І. Окремі правові та організаційні проблеми доступу до правосуддя в умовах збройного конфлікту на сході України / Тетяна Ігорівна Азаренко // Наука і правоохорона. — 2021. — № 1. — С. 50-59.

Аналіз міжнародних стандартів та українського законодавства, що регулюють питання доступу до органів вітчизняної системи правосуддя під час збройного конфлікту.

Рядінський, В. О. Правова характеристика процедури надання статусу біженця в Україні та її відповідність міжнародним процедурним стандартам у цій сфері / Валерій Олександрович Рядінський // Наука і правоохорона. — 2020. — № 4. — С. 107-120.

Мішеніна, А. С. Статус біженців в Україні та світі: загальний огляд / А. С. Мішеніна, Ю. В. Деркаченко // Південноукраїнський правничий часопис. — 2020. — № 3. — С. 113-119.

Завдяки використанню логічного та порівняльного методу здійснено аналіз національного законодавства щодо визначення статусу біженця на предмет достатньої інформативності та повноти статей. За допомогою аналітичного та системно-структурного методу виявлено особливості застосування законодавства.

Чехович, С. Інститут права притулку як конституційно-правова гарантія захисту прав людини / С. Чехович // Право України. — 2000. — № 4. — С. 14-17.

Шаповал, В. Інститут притулку в національному праві / В. Шаповал, С. Крижанівський // Проблеми міграції. – 1998. – № 1. – С. 2–5.

Список підготувала

Кондратюк Л. І.